Atrybuty akredytacji

Tadeusz Matras

Akredytacja jednostek oceniających zgodność (CAB) w obszarze działań, do których należą m.in. badania, wzorcowania, inspekcja oraz certyfikacja wyrobów, procesów i usług jest obecnie powszechnie rozpoznawana i szeroko wykorzystywana, jako podstawowe narzędzie służące budowaniu zaufania do bezpieczeństwa i jakości wyrobów oraz usług.

Każdy liczący się przedsiębiorca, oprócz informacji i deklaracji dotyczących bezpieczeństwa i jakości oferowanych przez siebie wyrobów i usług, stara się pozyskać dodatkowe, zewnętrzne potwierdzenia tego stanu, prezentując różnego rodzaju certyfikaty i świadectwa, upewniające potencjalnych klientów, o spełnianiu przez jego wyroby i usługi określonych wymagań. Jednakże tylko wyniki akredytowanej oceny zgodności, są w praktyce powszechnie uznawane na całym świecie i stanowią podstawę dla swobodnego przepływu na rynkach towarów i usług.

Co przesądza o tym, że akredytacja jednostek oceniających zgodność ma tak istotne znaczenie i pełni tak odpowiedzialną rolę w funkcjonowaniu rynku wyrobów i usług?

Akredytacja CAB, realizowana zgodnie z wymaganiami normy ISO/IEC 17011, jest atestacją przez stronę trzecią (przez jednostkę akredytującą) laboratoriów, jednostek certyfikujących i innych rodzajów jednostek, służącą formalnemu wykazaniu kompetencji tych jednostek do wykonywania określonych zadań w obszarze oceny zgodności. Przy czym, kompetencje w akredytacji są rozumiane jako wykazana zdolność do stosowania wiedzy i umiejętności w celu osiągnięcia określonego zamierzenia. Akredytacja zatem nie jest formalną kontrolą spełnienia wymagań, ale oceną i potwierdzeniem możliwości technicznych CAB do realizacji określonego obszaru oceny zgodności. Ocena kompetencji poszczególnych rodzajów CAB jest w akredytacji realizowana w odniesieniu do tych samych wymagań międzynarodowych norm. Normy te ustalają wymagania pozwalające wykazać kompetencje CAB do realizacji oceny zgodności w poszczególnych obszarach, definiując *przede wszystkich wymagania w zakresie zasobów i procesów* (w tym procedur oceny zgodności i weryfikacji oraz monitorowania jakości wyników oceny) oraz systemu zarządzania wspierającego działania techniczne CAB. Normy te określają również wymagania dotyczące bezstronności CAB i, tam gdzie to ma zastosowanie, wymagania w zakresie ich niezależności. Oparcie systemu akredytacji na stosowaniu tych samych jednolitych wymagań, pozwala oceniać możliwości techniczne CAB oraz zapewnia, że wyniki akredytowanej działalności CAB są miarodajne i porównywalne, niezależnie od tego czy zostały one uzyskane w ramach akredytacji udzielonej przez Polskie Centrum Akredytacji, czy jednostkę akredytującą dowolnego innego państwa.

Co jeszcze, oprócz jednolitych, międzynarodowych wymagań akredytacyjnych (wymagań kompetencyjnych) wzmacnia system akredytacji?

Wszystkie jednostki akredytujące, które działają zgodnie z wymaganiami normy ISO/IEC 17011, stosują odpowiednie programy akredytacji spełniające wymagania ww. normy. Oznacza to, że zasady i procesy oceny kompetencji CAB, realizowane przez różne jednostki akredytujące, oparte są na tym samym podejściu do oceny kompetencji i posiadają taki sam rygoryzm. Dzięki temu wyniki tych ocen są porównywalne. Jednocześnie programy akredytacji CAB obejmują nie tylko zasady i procesy związane z udzieleniem akredytacji, ale również z jej systematycznym nadzorowaniem, w celu monitorowania utrzymywania kompetencji potwierdzonych w procesie akredytacji. Taki system akredytacji posiada i stosuje narzędzia, które pozwalają na upewnianie się i dostarczanie dowodów co do kompetencji już akredytowanych CAB, a także co do miarodajności wyników ich akredytowanej działalności.

Dzięki wszystkim posiadanym atrybutom, akredytacja dostarcza bezstronnego poświadczenia kompetencji CAB do gwarantowania jakości, bezpieczeństwa, solidności, itp. ocenianych wyrobów i usług, a tym samym tworzy podstawy powszechnego zaufania i pewności dla wszystkich korzystających z akredytacji, w szczególności organom regulacyjnym, przedsiębiorcom i całym rzeszom konsumentów.

Nie bez znaczenia jest również fakt, że system akredytacji w skali międzynarodowej jest systemem kompletnym z punktu widzenia osiągania przewidzianych celów. Wszystkie jednostki akredytujące, działające zgodnie z wymaganiami normy ISO/IEC 17011, są upoważnionymi krajowymi jednostkami, funkcjonującymi w większości przypadków w imieniu rządów poszczególnych krajów. Działalność akredytacyjna jest prowadzona przez te jednostki przy zachowaniu bezstronności i niezależności. Jednostki akredytujące nie konkurują z ocenianymi CAB *i nie konkurują między sobą. Działalność jednostek akredytujących* jest harmonizowana poprzez ich regularne rygorystyczne oceny równorzędne ze strony międzynarodowych regionalnych organizacji ds. akredytacji (np. European Cooperation for Accreditation (EA)). Działalność regionalnych organizacji ds. akredytacji podlega również harmonizacji i ocenie przez właściwe organizacje działające w skali całego świata – International Accreditation Forum (IAF) i International Laboratory Accreditation Cooperation (ILAC).

Reasumując. Akredytacja rozpatrywana w skali świata tworzy kompleksowy i kompletny system oceny i potwierdzania kompetencji CAB – system dający zaufanie do wyników oceny zgodności wyrobów i usług, a tym samym do ich bezpieczeństwa i oczekiwanej jakości, stanowiący podstawę i ułatwiający swobodny przepływu towarów i usług na rynkach świata. ■

Autor jest Kierownikiem Biura ds. Akredytacji w Polskim Centrum Akredytacji